

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 2 / 2013

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 12, številka 2 / 2013
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.
Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>
Izdaja: [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik: [Marino Kačič](#)
Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Jože Gregorc, Metka Pavšič, Jure Srebrovič,
Slavica Bukovec Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====
Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščiten z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

=====

KAZALO

UVODNIK: Sobivanje z različnostjo: spremembe naših prepričanj in vedenja vodijo v bolj prijazne odnose

Katrin Modic

AVTOPORTRET: TANJA ORANIČ

Pri vsem optimistična, potrpežljiva ter prijazna

POPOTNIŠKI UTRINKI: Španija v maju 2012

Darja Leskovšek

INTEGRACIJA: Slepi in slabovidni na gledališkem odru (Integracija videčih med slepe in slabovidne)

Slavica Bukovec Zupanič

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Ocena učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje

Brane But

DOBRO JE VEDETI: iRead Now – optični čitalec (skener) za knjige za vsakdanjo uporabo (revolucionaren v načinu dela, obliki, hitrosti in preprostosti uporabe)

Marino Kačič

PAMETNI TELEFONI: Predstavitev aplikacij beležke in raziskovalca

Jožef Gregorc

NAMIGI IN NASVETI: Učinkovito iskanje z Googlom – sedmič, Odkrijte podvojene datoteke na vašem računalniku

Brane But

OGLASNA DESKA: Test studijskega snemalnika Olympus LS 100, ki je primeren tudi za slepe uporabnike

Jure Srebrovič

NOVIČKE: Espeak za slovenski jezik se izboljšuje, Projekt AC train doživel svoj zaključek, srečanje nekdanjih učencev in učiteljev Zavoda za slepo in slabovidno mladino

Jure Srebrovič

UVODNIK: Sobivanje z različnostjo: spremembe naših prepričanj in vedenja vodijo v bolj prijazne odnose

Avtorica: *Katrin Modic*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Na to, kako se počutimo, zagotovo vpliva, ali nas drugi sprejemajo ali pa nas izključujejo, ali se do nas vedejo spoštljivo ali pa ne. Poleg neprimernega vedenja velikokrat izključujoče doživljamo tudi način, kako nas imenujejo, nazivajo. Kadar ima kdo od nas kakšno specifično osebno okoliščino, na primer slepoto ali slabovidnost, ni primerno, da nas drugi identificirajo samo preko te okoliščine, in nas zaradi tega popolnoma razčlovečijo. Pogosto osebo, ki ne vidi, imenujejo »taslep, -a«, kljub temu, da ima ta oseba svoje ime. Včasih pa nas poimenujejo kot živali in nas nazivajo »slepici«.

Vsi se med seboj razlikujemo po fizičnih, intelektualnih, socialnih, čustvenih, jezikovnih in številnih drugih značilnostih. Nekateri izgubimo določene svoje sposobnosti, na primer vid. Nekatero različnosti ljudje sprejemamo in se do njih vedemo kot do nečesa običajnega. Žal pa veliko različnosti ne sprejemamo kot nekaj vsakdanjega, ampak jih uporabljamo za stigmatizacijo in izključevanje posameznikov s temi značilnostmi. V tem primeru zelo radi uporabljamo besedo »drugačnost«. Beseda drugačnost velikokrat deluje na sogovornika izključujoče, zato je bolj primerno govoriti, da se ljudje razlikujemo med seboj po lastnostih in sposobnostih, ne pa da smo drugačni.

Ključno je tudi poimenovanje zmanjšane določene sposobnosti. Pogosto se za tako stanje uporablja beseda »invalidnost«, človek s tako okoliščino pa »invalid«. Beseda invalidnost pomeni nezmožnost, nesposobnost. Pogosto se posameznikom z določeno zmanjšano sposobnostjo pripisuje splošna nesposobnost. V vsakdanjem življenju se srečujemo s situacijami, ko nam pripisujejo nesposobnost skrbeti zase in za svojo družino, nesposobnost odločanja o sebi. Posledica takih predstav o nas je to, da do nas pristopajo na neprimeren način. Z nami se pogovarjajo kot z otroci, namesto vikanja uporabljajo tikanje. Ko potrebujemo spremljanje, nas potiskajo, kot da ne bi imeli mišic, s katerimi se lahko sami premikamo. Pogosto nam določajo, kaj je dobro za nas, kaj naj počnemo in kako naj to počnemo.

Že z zamenjavo besede invalid, predvsem pa njenega pomena, z bolj primernim izrazom lahko naredimo korak naprej, ko želimo prevzeti odgovornost za boljše sobivanje nas vseh. Ko uporabimo namesto besede invalid opis, kje ima oseba zmanjšane sposobnosti, na primer slepa oseba, slabovidna oseba, oseba, ki ne vidi, oseba, ki slabo vidi, podamo že informacijo o tem, kakšen pristop potrebujemo. Velikokrat ta zmanjšana sposobnost na določenem področju tudi ni takoj opazna. Če v odnosu z drugimi ne povemo, da imamo take okoliščine, je nerealno pričakovati, da se bodo drugi na primeren način odzivali na nas. Večkrat se zgodi, da nam drugi ljudje ne pokažejo tistega spoštovanja in priznanja, ki bi nam sicer ga, ker so po njihovem videnju naše značilnosti odklon od normalnega. Žal še vedno velikokrat doživimo, da če poudarjamo svojo individualnost, doživimo še več ponižanj in imamo še večje težave pri sprejetosti.

Opažamo, da posamezniki ne kažejo zanimanja, da bi pridobili informacije in znanje o različnostih. Pri drugih opažamo tudi strah, da bi sami postali različni od večine. Nekateri starši ali pedagogi »strašijo« otroke, da bodo lahko postali na primer slepi. Informiranje o različnosti ni namenjeno temu, da bi ljudi strašili s tem, kaj vse se jim lahko zgodi. Želimo, da bi o nas dobili ustrezne informacije, ki bi pomagale pri izkoreninjenju njihovih stereotipov, da bi spoznali in se naučili spoštljivega vedenja do nas in spoznali prilagoditve, ki jih potrebujemo za premagovanje ovir v vsakdanjem življenju. Želimo, da bi spoznali, da je naša različnost nekaj običajnega in del družbe. Govorimo o hendikepu, kar pomeni, da posameznika, ki ne vidi, ne sliši, ne more hoditi..., ne razumemo kot nezmožnega, nesposobnega. Dejansko se tak posameznik srečuje z ovirami v okolju, zato išče sebi primerne rešitve in načine, kako lahko na najbolj učinkovit način premaguje ovire, ki mu jih taka osebna okoliščina prinaša.

Hendikepirani imamo pogosto manj izbir v svojem življenju v primerjavi z nehendikepiranimi, zato predpostavljajo, da smo hendikepirani vedno žalostni; če pa že opazijo hendikepirano osebo, ki ni videti žalostna, je to le izjema. Hendikepiranim se velikokrat pripisuje, da smo moteni, ker vsako odstopanje od povprečja pojmujejo kot motnjo, ki posamezniku onemogoča vključevanje v družbo. Velikokrat velja celo prepričanje, da bi vsi morali stvari delati na enak način in samo pot do cilja bolj vrednotiti kot pa cilj, ki ga dosežemo. Govorijo o tem, da imamo hendikepirani posebne potrebe, ker prilagoditve, ki jih posamezniki potrebujejo, enačijo s ciljem, ki ga želimo doseči. Če je nekdo žejen in pri pitju potrebuje slamico, nima nič drugačne potrebe od tistega, ki svojo žejo poteši tako, da prime kozarec in popije, kar je v njem. Oba sta imela isto potrebo: popiti kar je v kozarcu in potešiti svojo žejo.

Izkušnje kažejo, da se v primeru slepote in govornih posebnosti večkrat pripisuje debilnost, prizadetost oziroma motenost. Veliko ljudi se boji, da bi se sami srečali s hendikepom, ker so prepričani, da življenje s hendikepom ni nič vredno, je prazno, enolično, nezanimivo.

Ob srečanju z nehendikepiranimi opažamo, da se nekateri ljudje počutijo nelagodno, tesnobno, vznemirjeno. Ti se nam najraje izognejo. Ob srečanju z nami jih je strah in se odzovejo z ignoranco. Pri drugih opažamo, da nas vidijo kot »bogo, nebogljeno« osebo, ker ne more živeti kakovostnega življenja, ampak samo životari. Postavljajo nas v podrejen položaj, velikokrat nam pripisujejo še »duševno prizadetost«. Dejstvo je, da hendikepirani pogosto na svoj način opravljamo iste stvari kot nehendikepirani. Pri tem opazimo, da nam nehendikepirani želijo pomagati, ker imajo občutek, da to počnemo s hudimi napori in določenih stvari na bomo zmogli. Pogosto pretiravajo in vsiljujejo pomoč, da bi dosegli svoje, nas za povrhu pa še pomilujejo.

Hendikep v družbi velja za »sprejemljivo« osebno okoliščino, zato se ljudje do nas običajno vedejo dobrodelno in pomilovalno, medtem ko nesprejemljive drugačnosti obsojajo in ljudi s takimi lastnostmi ignorirajo, šikanirajo, »da so si sami krivi«. Pogosto se posamezniki iz nekaterih vrst hendikepov (predvsem govorne posebnosti) tudi norčujejo, osebo oponašajo in se nad nekoliko drugačnim govorom zgražajo.

Opažamo tudi, da se nehendikepirani »naslanjajo« s tem, da je njim še kar dobro v primerjavi s hendikepiranimi. Žal pa ugotavljamo, da se nas še velikokrat skuša spreminjati in popravljati, če pa že to ne gre, bi nas najraje skrili.

[Na vrh](#)

AVTOPORTRET: TANJA ORANIČ

Pri vsem optimistična, potrpežljiva ter prijazna

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljij komentar](#)

Rodila sem se 22. decembra 1989 v Kranju. Sem drugi otrok v družini. Moja slabovidnost je po vsej verjetnosti podedovana, saj ima težave z vidom tudi moja mami. Starejša sestra z vidom nima težav. Pri meni pa so ugotovili z mnogimi preiskavami, da imam nistagmus in močno slabovidnost. Prve preiskave sem imela na pediatrični kliniki v Ljubljani, ko sem imela le nekaj mesecev. Ugotovili niso ničesar. Pri dobrem letu sem bila najmlajši otrok v Sloveniji z očali. Moj optik se je izredno potrudil, da je našel oziroma izdelal tako majhen okvir za očala, da so mi bila prav.

Doma sem v enem izmed najlepših koncev sveta, to je na Gorenjskem, v vasici Retnje pri Križah, v bližini Tržiča. Doma imamo kmetijo, ki je name in na moj način razmišljanja v precejšnji meri vplivala. Naučila sem se, da se moramo za vsak želen cilj zelo potruditi, če se le da, nikoli obupati. Obenem si je treba med seboj pomagati. Za vse naučeno pa se lahko zahvalim staršema. Najbolj mi je bilo všeč, da pri vzgoji mene in moje starejše sestre nista delala razlik.

Vedno sem bila »fovš« sestri, ker ni imela očal. V mali šoli se mi je želja po enakosti tudi pri tem uresničila, saj sem dobila leče. Zaradi navajanja na leče in obiskovanja večtedenskih vaj na očesni kliniki, tisto leto nisem šla v prvi razred in sem še enkrat obiskovala malo šolo. To leto sva se z mami vpisali tudi v MDSS Kranj.

Prek društva so starši dobili stik z Zavodom za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Z njihovim sodelovanjem so mi pomagali pri komuniciranju z učitelji v osnovni šoli v Križah, ki sem jo obiskovala, ter zagotavljanju prilagoditev, ki sem jih potrebovala. Največjo težavo sem vedno imela s povečavo nalog za ocenjevanje. Pri podajanju ustnih navodil za posamezne naloge ocenjevanja sem morala sama hoditi v tajništvo, kjer so mi test, ki smo ga tisto uro pisali, povečali, saj so učitelji ponavadi pozabili na to. S tem pa sem zamudila dodatna navodila in razlage, ki bi mi bile v pomoč pri reševanju testov, ki jih je podal učitelj pred začetkom pisanja. Težave sem imela tudi pri ocenjevanju športne vzgoje, saj mi mojega dela niso želeli oceniti, čeprav sem vse, kar sem lahko opravljala, opravila po svojih najboljših močeh – tudi vaje, ki so mi jih zdravniki odsvetovali. Ali me niso znali oceniti ali pa se niso hoteli s tem ukvarjati, saj sem bila v tistem času ena redkih učencev na šoli, ki so imeli odločbo za prilagojeno izvajanje učno-vzgojnega procesa.

Vendar veselja do gibanja mi s tem niso vzeli. Vsi doma imamo radi naravo, zato smo s starši bili in smo še vedno vpisani v Planinsko zvezo Slovenije. S planinsko šolo, ki je bila na šoli, smo hodili na planinske izlete, s sestro sva se udeleževali tudi

enotedenskih planinskih taborov. Pri tem mi je pomagala učiteljica Olga, ki je bila edina, ki je tudi razumela moje težave z vidom.

Moj prvi večji obisk oziroma stik z ostalimi slepimi in slabovidnimi je bil, ko sem šla z njimi na tabore. Prvi obiskan tabor je bil zimski tabor v četrtem razredu, nato pa v petem razredu še poletni tabor. Tabora sta bila zame čisto drugačna, kot so bili ostali tabori, ki so bili organizirani v osnovni šoli, kamor sem hodila pred vstopom v Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Ti tabori so bili bolj zabavni, pestri, poučni, pazili in spoštovali smo drug drugega...

Ko sem obiskovala četrty in peti razred, sem bila dva meseca – ponavadi od aprila do konca maja v Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani zaradi spoznavanja specifičnih znanj za slepe in slabovidne. V tem času sem tam pridobila tudi nekaj ocen, ki pa jih na moji šoli niso upoštevali. V šestem razredu sem šla v Zavod za dva meseca na uvajalni računalniški tečaj. Starši so me le opazovali in ugotavljali, da ko sem v Ljubljani, kar oživim, da sem bolj samozavestna in komunikativna – skratka bila sem popolnoma drugačna kot v šoli v Križah.

Zaradi nenehnega pregovarjanja z učitelji in prilagoditev, ki ponavadi niso bile upoštewane, smo se skupaj z gospo Janjo, ki je bila moja mobilna učiteljica iz Zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, odločili, da me starša v prvem obdobju sedmega razreda prepiseta v šolo, kjer bom med sebi enakimi. Tam sem dokončala osnovno šolo. V srednjo šolo sem se vpisala na Gimnazijo Jožeta Plečnika v Ljubljani. Ta poizkus je bil neuspešen, zato sem se prepisala nazaj v Zavod. Tam sem dokončala štiriletno administrativno šolo in nato še dvoletno šolo za ekonomskega tehnika.

Sedaj sem redna študentka drugega letnika Ekonomske fakultete v Ljubljani. Moram priznati, da mi sprotno delo za uspešno opravljanje vseh obveznosti vzame ogromno časa in energije.

V vsem tem času sem spoznala veliko znancev, prijateljev ter tudi svojega fanta Petra. Skupaj z nekaterimi se udeležujemo taborov, ki jih organizira Športno društvo slepih in slabovidnih Škofja Loka. Pozimi gremo na Pokljuko, poleti pa na tabor ob reki Kolpi.

V šolskem letu 2002/03, ob prihodu v Zavod, sem se seznanila tudi z aktivnostmi, s katerimi se ukvarjajo slepi in slabovidni. Najbolj mi je bil zanimiv šport showdown. Po eni šolski uri športne vzgoje (s samo eno odigrano igro z zatemnjenimi očali) me je takratni profesor športne vzgoje Toni Marton vključil v šolsko ligo. To so bile kvalifikacije za udeležbo na državnem prvenstvu v showdownu. Še danes ne vem, kako sem se takrat kvalificirala ter na prvem državnem prvenstvu osvojila prvo mesto med deseterico.

V naslednjem šolskem letu smo dobili novega profesorja športne vzgoje Gregorja Habjana, ki pa je kmalu prevzel tudi državno reprezentanco showdowna. V meni je videl potencial ter me kmalu povabil na reprezentančne priprave. Tam so bili seveda sprva vsi boljši od mene, vendar sem s treningi svoje mesto med najboljšimi kmalu popravila. Moji prvi cilji so bili, da vsaj komu vzamem en set v igri. Po osvojenem cilju

so bili seveda cilji vedno višji. Leta 2004 sem na DP osvojila že 4. mesto, naslednje leto 3. mesto. Leta 2007 pa je bilo zadnje leto, ko na DP nisem osvojila kolajne.

Leta 2010 sem se udeležila svojega prvega tekmovanja v tujini. Osvojila sem šesto mesto. V teh štirih letih tekmovanj v tujini sem samo s slovensko reprezentanco že večkrat obiskala Italijo in Švedsko. Bili smo tudi na Finskem, Nizozemskem, Češkem in v Franciji, kjer smo osvajali odlične rezultate. Jaz sem se sprva uvrščala večinoma na šesta in sedma mesta, vendar so nas ostali naši reprezentanti razveseljevali z boljšimi rezultati. Udeležila sem se že dveh evropskih prvenstev - na prvem sem bila četrta, na drugem pa šesta. Do sedaj imam v zbirki eno mednarodno zmago iz Nizozemske (2011), dvakrat pa sem to priložnost že zapravila. Slovenska reprezentanca je tudi izredno visoko uvrščena na svetovni lestvici.

Letos nas čaka svetovno prvenstvo pri nas v Kamniku od 15. do 18. avgusta. To bo moje prvo tovrstno tekmovanje. Izredno se ga veselim, saj ima slovenska reprezentanca izredno lepe uvrstitve v zadnjih nekaj letih tako v moški kot v ženski konkurenci. Seveda pa bomo čim več želeli pokazati tudi ekipno, kjer smo tudi vedno izredno dobri.

Kot sem omenila na začetku, sem doma na kmetiji. Doma imamo živino (krave, bikce, teličke), ki jo že vsa leta dajemo poleti na pašo na planino Tegošče. Istega leta kot sem šla jaz med tednom v šolo v Ljubljano, smo v poletnem času (od 15. junija do 15. septembra) na omenjeni planini prevzeli vlogo planšarja. To pomeni, da smo celotno poletje v naravi in skrbimo za vso živino, ki jo kmetje dajo na pašo na planino. S tem prevzamemo veliko odgovornost za živino v primeru kakšnih nesreč. Imamo svojo planšarsko kočo, kjer bivamo in postrežemo s planšarskimi izdelki morebitne planince in pohodnike.

[Na vrh](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: Španija v maju 2012

Avtorica: *Darja Leskovšek*

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

[Pošljí komentar](#)

Potrebno je bilo napisati »v maju«, saj je maj tudi v tistih južnih krajih najlepši mesec. V vroči Andaluziji in na planoti Meseta poletna vročina povsem spremeni izgled dežele, ki v maju sije od zelenja in vsemogočega sredozeškega cvetja. Rumeno cvetoče brnistre spremljajo stotine kilometrov avtocest. Ko se jim pridružijo še oleandri, je slika popolna.

Zanimala nas je eksotika in romantična arhitektura Andaluzije, ki so jo kot največjo dragocenost svoje dobe Mavri morali zapustiti krščanskim vladarjem, saj so slednji v 15. stoletju po 700 letih mavrske prevlade ponovno zavzeli ves Iberski polotok. Zanimalo nas je, kakšne planinske pohode nam lahko ponudi južni del Španije, ki je povsem drugačen od nazobčanih Pirenejev. Sprehodili smo se po dveh nacionalnih parkih, Torcal de Antequera in Encantada, da vidimo v nenavadnih kamnitih strukturah delo zemeljskih sil in erozije. Ob tem smo si ogledali še nekaj velikih in malih mest ter vasi v treh pokrajinah: Kastilla La Mancha, Extremadura in Katalonija.

Živahni jug je tradicionalno področje pršuta, oljk in vina, pa tudi bikoborb, v današnjem času pa tudi vedno bolj sadja in zelenjave.

Španija se trudi biti moderna država, zato ima na obsežnih področjih zgrajene vetrne in sončne elektrarne. V EU je prišla kmalu in z evropsko pomočjo uspešno obnovila mnoge odročne kraje, predvsem pa do tja pripeljala lepe ceste. Table z navedbo milijonskih evrskih zneskov pričajo o uspešnem črpanju denarja. Marsikaj od tega čudovito obnovljenega je bilo videti precej prazno in brez neke večje turistične ponudbe. Gotovo pa ob svetovnih turističnih znamenitostih, ki jih je res mnogo, ni enostavno pripeljati gostov v odmaknjene podeželske kraje. Razen seveda, če so to kraji s posebnim obeležjem, kakršen je npr. Guadalupe, znamenito Marijino romarsko središče.

Večmilijonski Madrid je postal prestolnica v 16. stoletju. Je čisto spodobno evropsko vlemesto živahnega utripa, pa vendar brez nekih svetovnih presežkov, če odštejemo muzej Prado, ki ga žal nismo videli od znotraj.

Guadalupe je ljubka vas sredi Extremadure. To so revni hriboviti kraji z bornim rastjem, od koder so prišli vsi pomembni zavojevalci Novega sveta. V srednjeveško očarljivem Trujillu tako vidimo kip Pizarra, ki si je pokoril Inke v Peruju, pa grobnico Orellana, ki je prvi raziskoval porečje Amazonije.

Merida je danes manjše mesto, nekoč pa največje rimsko mesto na tem ozemlju, eden mogočnih rimskih spomenikov je dolg most čez reko Guadiano.

Po tem uvodnem delu je pred nami tisti turistično najprivlačnejši del potovanja, slovita Mavska mesta.

Topla in prijazna Sevilla ob reki Guadalquivir, edino rečno pristanišče v državi, je bila pomembno trgovsko in obrtniško mesto za časa Mavrov in po rekonkvisti. Palača Alcazar so krščanski vladarji ohranili in dodali nekaj svojega v slogu, ki povsem upošteva arabsko predlogo. Tako so nastale nepozabne palače s štukaturami v slogu, ki je dobil ime mudejar. Čudovit četverokoten minaret so spremenili v zvonik poleg znamenite gotske katedrale. Nekaj naših sopotnikov si je ogledalo vsečno predstavo flamenka. Andaluzijsko cigansko glasbo in ples ponujajo turistom za lepe denarce. Ja, drago je pa v Španiji prav vse.

Trafalgar zgodovina pozna zlasti po Nelsonu in znameniti pomorski bitki, mi pa smo ga doživeli kot prijeten, miren sprehod pod svetilnikom po peščeni atlantski obali. Nekaj sopotnikov je celo skočilo v hladne oceanske valove.

Če prideš tako daleč, potem je nujen še skok do Gibraltarja. Pa skoraj ni bilo vredno, le kradljive opice in lepa koncertna dvorana v jami, kjer smo prisluhnili našima pevcema!

Prijetno andaluzijsko belo mesto Ronda nam je razkrilo le svojo največjo znamenitost, most Puente Nuevo iz 18. stoletja, ki povezuje dva dela mesta, ločena s sto metrov globokim kanjonom. Pogled z mostu je naravnost srhljiv.

Bele vasi sijejo kot zaplate snega na zelenih pobočjih andaluzijskega sredogorja v zaledju južne obale. So vroče, osamljene, daleč vsaksebi, a zelo skrbno urejene in očarljive s svojimi ozkimi uličicami, majhnimi trgi in vodnjaki s hladno vodo. Nekoč tihotapska gnezda, danes pa bolj agrarna, malo turistična, a tudi precej izpraznjena področja, od koder hodijo sezonski delavci s trebuhom za kruhom na obalo.

V vročem dnevu gremo na lep pohod nad eno od vasic nad Gaucinom. Hodimo po majsko cvetoči naravi, po razgibanem terenu, med oljkami, ki so posajene v neverjetne strmine.

Po zelo natrpanem urniku so si z veliko hitrostjo sledili kratki ogledi dolmenov iz Antequerre, narodnega parka Torcal de Antequerra in končno Capileire, vasi na obronkih Sierra Nevada. Dva lepa pohoda ob hudourniških rekah sta bila večinska izbira, za štiri sopotnike pa je bil cilj Mulhacen, ki je s 3.482 metri najvišji vrh celinske Španije. Uspeli so, saj vrh ni zahteven, le pot je precej razvlečena.

Z obronkov smo se spustili v nižavje, zavili v vas Gaudix, da si ogledamo poseben način gradnje, s katerim se domačini branijo pred vročino. V gričke iz mehke kamnine si dolbejo zanimiva stanovanja. V eno od njih so nam prijazni lastniki dovolili vstopiti. Stropovi so vsi obokani, nikjer ni oken, tako da zračijo le skozi dimnike.

Pot nas je peljala v Granado, da si pripnemo nov biser - Alhambro. Granada je kot zadnja prišla v roke krščanskih vladarjev Izabele in Ferdinanda, prav istega leta, kot je Kolumb odkril Ameriko. To simpatično mesto s temnopoltimi prodajalci na pločnikih nas je pričakalo s pravo poletno vročino. Zato je bilo večerno posedanje ob rečici Darro pod osvetljeno Alhambro, ob kozarcu sangrije ali piva ter spremljavi uličnih glasbenikov še prav poseben užitek. Vrtovi Generalife so nas navdušili z dišečimi vrtnicami popenjavkami, Alhambra pa kot sklop palač, ki so postopno nastajale, s svojo prefinjenostjo mavrske arhitekture.

Vročina ni popustila niti naslednji dan, ko smo čez dolg, slikovit most čez reko Guadalquivir vstopili v Córdoba. S cvetjem okrašene bele hiške, ozke uličice in mošeja Mezquita govorijo o pomembnosti in privlačnosti mesta, ki je bilo največje mesto tedanje Evrope, center znanosti in umetnosti, duhovno središče kalifata. Mošeja je enkratna v svoji zasnovi, saj se pred nami razpira nepregleden gozd vitkih stebrov, ki jih povezujejo rdeče beli oboki. Krščanska doba je v osrednji del vrinila svojo katedralo, ki se s svojim zlatom in bahaškim slogom obupno prepira z umirjeno in fino mavrsko arhitekturo.

V Campo de Criptana prespimo v Don Kihotovi deželi mlinov na veter. Ti so danes le muzejski eksponati ter nekako mirno in otožno ždijo na nežni planoti nad vasjo. Tako smo vstopili v Castillo La Mancha. Na poti proti Kataloniji smo se ustavili še v dveh srednjeveških mestih, lepih in zanimivih, postavljenih v strma pobočja nad rekami in daleč vsaksebi: Cuenci z »visečimi hišami« in Albarracín, lepem mestecu v rdečkastih odtenkih.

Neprijetna nočna vožnja z avtobusom se je končala v meglenem jutru v romarskem središču Montserrat, ki se ponaša s kipcem črne Marije. Skoraj 900 stopnic do meglenega in vetrovnega vrha v edinem dnevu, ko bi skoraj potrebovali dežnik. V katedrali je marsikomu nepopisna gneča preprečila vstop.

Zvečer je naš cilj že Barcelona kot zadnji cvet v šopku naših mest na Iberskem polotoku. Skupaj smo si ogledali še Dalijev muzej v Figueresu, potem je glavčina odpotovala proti Franciji in domov. Petnajst se nas je vrnilo v Barcelono, kjer smo se še dva dni vozili z metrojem v mesto, da se naužijemo živahnega utripa na La Rambla, obiščemo bogato tržnico La Boqueria z visokimi cenami, si ogledamo Gaudijeve mojstrovine, se izgublamo v starem delu mesta, Barri Gòticu, si ogledamo akvarij, doživimo nastop domačinov, ki tradicionalno ob sobotah in nedeljah pred katedralo plešejo katalonski ples »sardano«... in končno zapravimo še zadnji potovanju namenjen denar. Bilo je naporno, a veliko novega in zanimivega smo doživeli.

[Na vrh](#)

INTEGRACIJA: Slepí in slabovidni na gledališkem odru (Integracija videčih med slepe in slabovidne)

Avtorica: *Slavica Bukovec Zupanič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

V Sloveniji že 16 let deluje gledališče slepih in slabovidnih »Nasmeh«. V tem času je postavilo na oder 3 komedije in 1 resno dramo v režiji Mateje Mlačnik in pod mentorstvom Alenke Bole Vrabec. Delovanje gledališča, ki sicer nima urejenega stalnega financiranja, je v celoti odvisno od različnih donacij. Med donatorji se najpogosteje pojavljajo: nekateri Lions klubi, Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, MDSS Ljubljana in drugi.

Ker gledališče slepih in slabovidnih deluje v koprodukciji Gledališča Tone Čufar z Jesenic in Kulturnega društva dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica, imajo igralci na razpolago za vaje obe dvorani. Člani zasedbe se dobivajo le ob sobotah, kar pomeni, da je potrebno igralce iz različnih krajev prepeljati na Jesenice ali na Breznico. Logistika pa za slepe in slabovidne mnogokrat ni prav majhen zalogaj, a v tem primeru, pravijo igralci, dobra vila »lady vse prenese« poskrbi tudi za to.

V letošnji gledališki sezoni sta Alenka in Mateja vlogi zamenjali, režisersko palico je tako prevzela Alenka, ki je zraven še kostumografinja, lektorica ter duša in motor ansambla. Zaradi pomanjkanja moških in upoštevajoč specifikó igralcev se je režiserka v tej gledališki sezoni odločila za venček kratkih komedij »Oh, te nore ženske« italijanskega dramatika Alda Nicolaja. Gre za tri kratke komedije pisca številnih dram in monologov, ki je v svojih delih mnogokrat precej kritičen in ironičen. V monologih: Izdelek in kapital, Žajfarca, Sol in tobak nastopajo: Ladka Hunjet, Anja Hočevár in Irena Temlin. Tekst, ki povezuje monologe, je napisala režiserka, v vlogo arhivarja pa postavila Luko Pavlina. Neverjetno, Alenka je pri svojem delu mislila tudi na slepe in slabovidne gledalce. Ker ti pač ne morejo prebrati gledališkega lista, lahko iz veznega teksta, ki je začínen s satiro aktualnih dogodkov, izvejo nekaj osnovnih podatkov o avtorju. Hkrati pa Luka, ki ima še ostanek vida, poskrbi, da pripelje slepe igralke v izhodiščno točko na odru. Da predstava teče brez zapletov v ozadju skrbi tehnični del ekipe in vsestranska »lady vse prenese« Dada Strle kot »kolisešibarca« in šepetalka.

Ko sem si v marcu na Jesenicah tudi sama ogledala »te nore ženske«, sem bila zares navdušena. Med obiskovalci v dvorani je bilo pred predstavo čutiti neko posebno pričakovanje in radovednost. Večina med njimi si verjetno ni znala predstavljati, kako se z odrsko umetnostjo lahko spopadejo slepi in slabovidni igralci. Komentarji med predstavo so bili dokaz, da sta bila vsak korak in kretnja igralcev pod budnim očesom občinstva, ki je na koncu svoje zadovoljstvo izrazilo z dolgim in bučnim aplavzom.

Ker videči predstavljajo manjšino gledališkega ansambla, me je v pogovoru z njimi predvsem zanimalo, kako so se integrirali v to sredino, kako se Alenka kot profesionalna igralka znajde med slepimi in slabovidnimi amaterji ter kaj počne tolikokrat omenjena »Lady vse prenese« Dada Strle. Ker običajno govorimo o

vključevanju slepih in slabovidnih v večinsko okolje, si tokrat lahko pogledamo integracijo z očmi videčih.

Režiserka se je kar globoko zamislila ob spominih na vse, kar se je morala naučiti, in predvsem, kako se je bilo treba vedno znova prilagajati:

»Ko se zdaj spomnim svojih začetkov v tem gledališču, sem imela sprva kar precej strahu zaradi nepoznavanja specifičnosti slepote. Vendar sem takoj vedela, da ti igralci kljub okvari vida zmorejo nekaj več. Na začetku mi je bilo najtežje, kako slepim igralcem pokazati razne izraze telesa in kretnje. Šele, ko mi je Pavšičeva Meta rekla, naj gib naredim sama, oni pa ga bodo potipali, je strah začel jemati slovo. Naučila sem se, da igralci s pomočjo taktilnih oznak na tleh prostorsko obvladajo oder. V naslednjih letih smo skupaj iskali rešitve in prilagoditve.

Nedvomno se delo v tem gledališču precej razlikuje od gledališča videčih, kjer igralci niti ne poznajo besedila, ko prvič pridejo na vajo. V našem primeru pa igralci ob prihodu na prvo vajo znajo že celoten tekst na pamet.

Tudi v letošnji predstavi je bilo treba marsikaj prilagoditi. Vezni tekst med komedijami sem napisala z namenom, da med monologi ni prekinitve, in da Luki, ki zaradi oči ne sme dvigovati težkih stvari, ni bilo treba večkrat premikati kulis. Istočasno sem uporabila Luko, da na oder in z njega vodi slepe igralke. Gledalci, ki ne vidijo prebrati gledališkega lista, pa iz veznega besedila dobijo nekaj osnovnih informacij o avtorju Aldu Nicolaju.

Ja, res mnogo sem se morala naučiti v teh letih, no učili smo se vsi skupaj. Kot članici Lions kluba Bled pa mi je v veliko čast in ponos, da delam v tem gledališču in sodelujem z igralci, ki jih družijo tako močna volja po ustvarjanju. Upam, da bomo še naprej takšen kolektiv, kot smo bili doslej.

Dada Strle, ki jo je v gledališče pripeljala prijateljica Irena, je tista dobra vila, ki se zmeraj znajde ob pravem času na pravem mestu. Vsi po vrsti zatrjujejo, da je to ženska, brez katere bi v skupini marsikdaj zaškripalo. Zato je povsem na mestu naslednje vprašanje:

»Če ženske podpiramo pri hiši 3 vogale, koliko jih potem vi v gledališču »Nasmeh«? Odgovor: »Če bi imelo gledališče več kot štiri vogale, bi jih morda podpirala tudi več, vendar to vse pride zelo spontano. Če si človek, ki »vidiš«, potem so tvoje oči ves čas pri njih in veš, kaj si pravzaprav želijo. Velikokrat stojim že poleg njih, še preden izrazijo svojo željo po npr. kakšnem predmetu, da bi odšli na stranišče, iščejo kozarec ali pa želijo z menoj samo deliti kakšno misel. Prijateljica iz Idrije mi vedno pravi, da se znam »usuknt« in mislim, da ima kar prav.

Poleg tega, da vozim igralce na vajo, poskrbim tudi za njihove želodčke, jih peljem na oder ter z odra itd. Ob njih sem bila, ko so se učili gibov. Najbolj mi je ostala v spominu naša Anja, ko je dobila v roke metlo in dejala, da ne zna pometati. Pa sem skočila na oder in sva se učili. Seveda je bilo pri vsem tem ogromno smeha, sproščenosti in predvsem mojega zadovoljstva, ko sem jih videla, kako napredujejo.« Dada se danes med slepimi in slabovidnimi dobro znajde, in kot sama pravi, tudi dobro počuti. O tem, kaj vse se je morala naučiti in kakšni so bili začetki med novimi prijatelji pa pravi:

»Mislim, da bi se sprva morda podobno počutila tudi med drugimi »drugačnimi« ljudmi, kot jim pravijo nekateri. Težko bi se izrazila, vendar ljudi delim nekako drugače, morda bi bil pravi izraz na pozitivne in malo manj pozitivne. In seveda, če se le da, potem imam zelo rada okrog sebe pozitivne ljudi. Moji slepi prijatelji so zagotovo takšni.

Če na kratko opišem svoj prvi dan med njimi. S kombijem smo se pripeljali na Okroglo na vaje. Nekaj sem jih že spoznala v kombiju, ampak rokovali smo se šele, ko smo prispeli. Tam sem se spoznala še z ostalimi, poslušali so moj glas, smeh, pogumni so me tudi objeli in malo »potipali«. Ko smo zvečer sedeli za mizo, spili kozarček in zapeli, so mi nazdravili in povedali, kako so veseli, da sem prišla med njih. Čustva so bila res močna, kanila je tudi kakšna solza in jaz sem se počutila res zelo dobro. Predvsem sem občutila in to s celim telesom, kako so me sprejeli medse. Teh občutkov v svetu »videčih« res ne doživiš prav veliko. Verjemite mi!

Res pa je, na začetku se je bilo treba malo prilagoditi. Ugotoviti moraš, kdaj kdo potrebuje pomoč in ponujeno roko. Predvsem je pomembno, da nisi vsiljiv in preveč uslužen. Tega res ne marajo in o tem smo se odkrito pogovorili. Tako je bilo to prilagajanje pravzaprav enostavno, naravno in velikokrat tudi zabavno.

Lahko pa dodam še stavek o tem, kaj sem se pravzaprav med njimi naučila jaz. Z eno besedo ogromno. Veliko bolje zdaj ločim, katere stvari so v življenju pomembnejše, katere manj. Med njimi sem postala veliko bolj potrpežljiv človek. Ko je nastopil kakšen problem, smo ga rešili počasi in brez panike. Vedno se je izšlo, kot je bilo najbolj prav.

Pogovarjali smo se o njihovih pogledih na različne stvari in nemalokrat sem se strinjala z njimi. Včasih sem zaprla oči in poskušala razmišljati skupaj z njimi. Morda se bo slišalo neprimerno, vendar velikokrat sem pomislila, da jim je marsikaj prihranjeno. Zakaj je v današnjem svetu tako pomembno, da si oblečen po zadnji modi, da imaš drag parfum, masko na obrazu, če želiš, da te okolica sprejme in ne obrekuje. Moji prijatelji pa vidijo veliko več. Včasih so me vprašali tudi po zunanosti koga, vendar bolj iz radovednosti o svoji predstavi človeka, kot da bi jih zanimale stvari, ki zanimajo »videče«. Kljub temu, da sem že od nekdaj pri sogovorniku dokaj hitro začutila njegovo »globino«, sem se tukaj o tem še veliko naučila. In te izkušnje res štejejo!»

Ko že vedno znova ponavljamo, da vključevanje slepih in slabovidnih v večinsko okolje zahteva od posameznika veliko energije in prilagajanja ter razumevanja in upoštevanja pravil »druge strani«, nam bo mogoče lažje pri duši, če pridemo do spoznanja, da integriranje polnočutnih med hendikepirane ni nič manj zahteven proces in da se za kakovostno sobivanje morajo zmeraj potruditi vse vpletene strani?

[Na vrh](#)

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Ocena učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

Z letom 2012 sta se začela uporabljati Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) in Zakon o socialnovarstvenih prejemkih (ZSVarPre). Zakona sta posegla v zakonodajo, ki je do tedaj urejala socialne in družinske prejemke ter subvencije in v ureditev pravic, ki se zagotavljajo iz javnih sredstev. Ključni cilj nove socialne zakonodaje je bil oblikovanje bolj pravičnega in dolgoročno vzdržnega sistema dodeljevanja pravic iz javnih sredstev, ki so vezane na materialni (dohodkovni in premoženjski) položaj posameznikov in družin. V ta namen je bila vpeljana enotna opredelitev oseb, enotna definicija dohodka, enotna definicija premoženja, določen je bil vrstni red uveljavljanja socialnih transferjev in uvedena je bila enotna vstopna točka za uveljavljanje vseh pravic iz javnih sredstev (centri za socialno delo). S tem je postalo dodeljevanje pravic iz javnih sredstev, vezanih na materialni položaj posameznikov in družin, bolj pregledno, preprečeno je bilo kopičenje pravic, zaradi informacijskega sistema, s katerim je strokovnim delavcem na centrih za socialno delo omogočen dostop do uradnih zbirk podatkov o dohodkih in premoženju oseb, pa je tudi bolj dosledno upoštevan dejanski materialni položaj prosilcev. Celoten sistem je tudi bolj naravnan k preprečevanju pasivnosti prejemnikov socialnih transferjev oziroma k spodbujanju njihove delovne aktivnosti (višji zneski za prejemnike, ki so delovno aktivni).

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) je sproti spremljalo izvajanje nove socialne zakonodaje in tudi odpravljalo nekatere težave, ki so se pojavljale, bolj kompleksno oceno učinkov pa je izvedel Inštitut RS za socialno varstvo (IRSSV). Ob tem je treba opozoriti, da je že od začetka izvajanja nove socialne zakonodaje v veljavi tudi interventna zakonodaja (najprej decembra 2011 Zakon o dodatnih interventnih ukrepih, nato pa junija 2012 Zakon o uravnoteženju javnih financ), ki je dodatno posegla na področje uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Zato je potrebno pri oceni učinkov nove socialne zakonodaje pravzaprav govoriti o kombiniranih učinkih nove socialne zakonodaje in interventnih ukrepor.

Ocena učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje, ki jo je izvedel IRSSV, je pripravljena na osnovi analize zakonskih določil pri uveljavljanju posameznih pravic iz javnih sredstev pred in po uvedbi nove socialne zakonodaje, na osnovi mnenj in ugotovitev področnih strokovnjakov in strokovne javnosti o učinkih izvajanja nove socialne zakonodaje ter na osnovi kvantitativnih podatkov o sredstvih in prejemnikih posameznega denarnega prejemka.

Kot ugotavlja IRSSV analiza zakonske ureditve posameznih pravic iz javnih sredstev, če jih obravnavamo vsako posebej, kaže na to, da je zakonodajalec z uvedbo nove socialne zakonodaje želel ohraniti obstoječ materialni položaj družin in izboljšati materialni položaj najbolj ogroženih skupin prebivalstva (prejemke pravično prerezporediti). Na to kažejo zlasti zvišanje osnovnega zneska minimalnega dohodka ter spremembe v dohodkovnih razredih in kriterijih za pridobitev pravic. Kljub temu pa IRSSV v analizi ugotavlja, da so predvsem zaradi vrstnega reda uveljavljanja pravic

(vštevanje zneska predhodnih prejemkov v osnovo za nadaljnje prejemke), upoštevanja vseh dohodkov in premoženja ter pridobivanja informacij o dohodkih in premoženju prosilcev prek informacijskega sistema, nekatere kategorije družin in posameznikov po uvedbi nove socialne zakonodaje v slabšem materialnem položaju kot prej, ker se jim je zmanjšala višina sredstev, ki jih dobijo iz javnih virov, npr. enostarševske družine, družine, ki odplačujejo posojila za reševanje stanovanjskega vprašanja, družine z dijaki ter velike družine (kadar poleg otroškega dodatka uveljavljajo še katero drugo pravico), starejše osebe, osebe v starosti nad 50 let do starosti 63 let (za ženske) oziroma 65 let (za moške), za katere ni mogoče pričakovati izboljšanja socialnega položaja oziroma so že upokojene, ter odrasle osebe, ki živijo z (zunaj)zakonskim partnerjem brez otrok. Pozitivne spremembe oziroma zvišanje sredstev, ki jih lahko pridobijo iz javnih virov, pa lahko občutijo predvsem osebe brez dohodkov in premoženja.

IRRSV je v svoji oceni učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje tudi predlagal vrsto popravkov te zakonodaje. MDDSZ bo na osnovi razprave v strokovni javnosti pripravilo spremembe socialne zakonodaje, Državni zbor RS pa bi jih naj sprejel do konca letošnjega leta z veljavnostjo od 1.1.2014 dalje.

Vir:

- [Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti](#)
- [Inštitut RS za socialno varstvo](#)

[Na vrh](#)

DOBRO JE VEDETI: iRead Now – optični čitalec (skener) za knjige za vsakdanjo uporabo (revolucionaren v načinu dela, obliki, hitrosti in preprostosti uporabe)

Avtor: *Marino Kačič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Končno imamo na voljo izjemno hiter, preprost in zelo učinkovit skener za arhiviranje katerihkoli dokumentov ali skeniranje knjig. Do nedavnega so bili skenerji za knjige zelo velike in cenovno nedostopne naprave. Iread Now pa temelji na novih tehnologijah, zato je majhen, cenovno razmeroma dostopen, skrajno hiter in izjemno preprost za uporabo. Ima tudi kakšno slabost (ki jih je z razvojem programske opreme vse manj), a ko ga enkrat poskusimo, se težko ločimo od njega, v kar nas prepriča: za sken lista potrebuje 1 sekundo, obrnemo le list v knjigi, samodejne nastavitve osvetljevanja, obračanja poskeniranega in kalibriranja, nobenega hrupa in spravimo ga lahko v torbo.

iRead Now je paket, sestavljen iz Sceye kamere - skenerja, Sceye programske opreme za arhiviranje dokumentov in OCR programske opreme Iread. Uporablja se lahko za odčitavanje in pretvarjanje v besedilo ali za arhiviranje dokumentacije v grafični obliki PDF, JPG ali TIF.

Sceye kamera (skener)

Pri stari tradicionalni obliki skenerja se na stekleno površino pod pokrov postavi navzdol obrnjen dokument ali knjigo. Ob odčitavanju potuje optični valjar po celi dolžini te steklene površine, za kar povprečno pri formatu A4 potrebuje okrog 20 sekund. Nov skener Sceye pa je v bistvu kamera, pod katero se postavi navzgor obrnjen dokument ali knjigo. Ob odčitavanju kamera naenkrat zajame celotno površino dokumenta. Lahko bi rekli, da jo fotografira, za kar potrebuje 1 sekundo. Navzgor obrnjen dokument ali knjiga pomeni, da ta ves čas leži na istem mestu pod skenerjem, obrača se le stran za novo skeniranje. Torej obrača se liste tako kot nekdo, ki z očmi bere knjigo. Če k tema dvema revolucionarnima spremembama (gor obrnjeni dokumenti in enkratni zajem skenirane površine)

dodamo še modul avtomatskega skeniranja in učinke vseh treh stvari kombiniramo med seboj, je hitrost skeniranja pri večstranskih dokumentih ali knjigah neprimerljivo večja v primerjavi s klasičnimi skenerji.

Tehnični podatki: optična ločljivost je 5 milijonov pik. Obseg zajema slike: formalno A4, dejansko pa malo širše (302 x 226 milimetrov). Velikost v zloženem stanju okrog: 35 x 10 x 8 cm. Hrup: 0 db. Teža le 740 g. Napajanje in povezava preko USB priključka. Zaradi majhnosti, preproste uporabe (vstavi kabel in uporablja) in ker kamera ne potrebuje ločenega napajanja, je praktičen za uporabo tako doma kot s prenosnim računalnikom.

Sceye-starter

Je programska oprema, ki je del Sceye kamere za skeniranje in shranjevanje dokumentov v grafični obliki. S pomočjo tega programa lahko izjemno hitro in preprosto arhiviramo različne dokumente v PDF, JPG ali TIF obliko. Program ima več načinov dela: vsakdanjo (najpogostejšo) rabo, avtomatski in hitri način. V avtomatskem načinu samo postavljamo liste pod kamero in ta jih v 1 sekundi poskenira. Ko začne skeniranje in ko je končano, odda ustrezen zvočni signal, da vemo, kdaj lahko zamenjamo list ali obrnemo stran v knjigi. Kamera sama zazna, kdaj smo namestili nov list in se samodejno sproži ali pa konča delo, če ni novega lista. V vsakdanjem načinu dela (op. tudi ta ima več načinov prednastavitev za različne potrebe, da nam ni treba nič nastavljati) pa za vsak nov list ali ko obrnemo strani v knjigi, pritisnemo preslednico, da poskenira. Tudi to naredi v sekundi ali dveh. Potem je samo še naša odločitev, v kakšno obliko bomo shranili dokument.

Sceye-starter ni posebej prirejen za slepe ali slabovidne uporabnike, vendar lahko skoraj vse funkcije uporabljamo s pomočjo hitrih tipk oz. bližnjic. Itak pa jih malo potrebujemo, saj ima ta program samodejno osvetljevanje, fokusiranje, obračanje lista (če originalen dokument narobe obrnemo), samodejno obrezovanje napačnih vogalov in podobno. Nekaj glavnih bližnjic: preslednica (za skeniranje), ctrl+s (shrani dokument), ctrl+1 (shrani v pdf), ctrl+2 (shrani v jpg), ctrl+3 (pošlji poskeniran dokument po e-pošti), ctrl+4 (natisni poskeniran dokument – to lahko uporabljamo kot funkcijo fotokopiranja).

iRead

Je OCR programska oprema za skeniranje dokumentov ali knjig, ki jih takoj pretvori v običajno besedilo. S pomočjo tega programa lahko izjemno hitro poskeniramo dokumente ali knjige in jih takoj neposredno beremo ali shranimo v HTML, RTF ali s pomočjo funkcije kopiraj/odloži v zeleni dokument. Program ima dva načina: običajni in avtomatski. V običajnem za vsak list ali stran v knjigi sprožimo ročno skeniranje (preslednica, ali pa f2). Pri avtomatskem načinu pa nastavimo čas, ki ga želimo, da se skeniranje samo sproži, medtem pa mi obrnemo stran v knjigi. Če ga nastavimo na primer na 2,5 sekunde, je ravno dovolj, da obrnemo stran v knjigi in potem on poskenira sam. Za skeniranje program porabi 1 sekundo, potem pa še 1 do 3 sekunde, da sliko pretvori v besedilo, odvisno od pogojev skeniranja. V avtomatskem načinu program vse najprej hitro poskenira in na koncu vpraša, če želimo vse pretvoriti v besedilo.

Iread je narejen z mislijo na slabovidne in slepe uporabnike (podpira uporabo povečevalnikov in bralnikov zaslona), kar pomeni, da so čisto vse nastavitve dostopne, poleg tega je velikost besedila v osnovi povečana. Uporaba je resnično izjemno preprosta. Zadnja dopolnjena različica tega programa (junij 2013) omogoča uporabo tudi drugih vrst skenerjev in kamer, celo spletne kamere računalnika. Razvijalci pa program razvijajo še naprej in lahko se veselimo novih

možnosti. (Op.: kupci programa Iread dobijo nove različice tega programa brezplačno)

Kratek opis možne uporabe

Dokumente ali knjigo, ki jo želimo skenirati, položimo pod kamero in sicer tako, da je površina, ki jo hočemo skenirati, obrnjena navzgor. Mesto, kamor položimo dokumente ali knjige, je označeno: za videče ali slabovidne z rdečim laserskim kvadratom, ki ga kamera projicira na temno gumijasto podlago. Za ljudi, ki ne vidijo pa se doda nad gumijasto podlago dodatno plastično orientacijsko šablono, ki omogoča pravilno postavitev dokumentov ali knjig za skeniranje.

Zaženemo ustrezen program glede na to, kaj želimo narediti: če želimo arhivirati v grafični obliki (pdf, jpg, tiff), ali uporabljati funkcijo simulacije fotokopiranja, zaženemo program Sceye-starter, če pa želimo dobiti navaden tekst (doc, rtf), pa zaženemo program OCR Iread. V obeh primerih je naslednji korak enak: delamo ročno ali izberemo avtomatski način. V ročnem načinu za vsak nov sken (ko zamenjamo dokument ali obrnemo list v knjigi) pritisnemo preslednico. Za zagon avtomatskega načina pri Sceye-starter (za arhiviranje grafičnih dokumentov) izberemo gumb »Sceye autoscaning«, v programu Iread pa kombinacijo tipk ctrl+preslednica.

Poskeniran dokument ali strani knjige lahko sedaj neposredno beremo ali arhiviramo. Ko enkrat nastavimo zelene parametre in vemo kaj hočemo, potem gre vse skupaj zelo hitro. Prvič bo najbrž trajalo dalj časa, saj smo navajeni logike iz starih klasičnih skenerjev, ko pa enkrat spoznamo nov skener, ugotovimo, da je v bistvu vse bolj preprosto in hitro.

Izkušnje iz prakse: dobre in slabe plati ter na kaj posebej paziti

Po 1,5 letni uporabi lahko rečem, da smo končno dobili nekaj zelo uporabnega in dostopnega. Še kakšno leto nazaj ta komplet ni bil tako uporaben, ker je bila kamera prešibka (1 ali 2 mega piksla) in program Iread ni delal dovolj zanesljivo. V tem času se je vse skupaj razvilo do stopnje, ko je večina komponent dodelana, kot je treba. Lahko rečem le, škoda, da tega nisem imel pred nekaj leti, ker bi si prihranil na stotine ur dela in bi lahko marsikaj dodatnega naredil, saj gre s tem skenerjem hitreje in enostavneje. Seveda pa ni vse idealno, zato pogledjmo nekatere dobre in slabe plati ter na kaj je treba paziti, da dobimo ustrezne rezultate pri skeniranju.

Na kaj moramo posebej paziti? Najprej na to, da na dokumente ali strani knjige (ki jo skeniramo) ne pada močnejša svetloba, ker ga potem zmede. Na primer sonce ali močna luč, ki bi svetila neposredno na dokument, rezultate skeniranja lahko poslabša. Druga stvar, na katero moramo paziti, je, da je pod skenerjem vedno temna gumijasta podlaga. Tako lahko skener med odčitavanjem razlikuje med listom in podlago. Še zlasti se zaplete, če ima miza strukturo lesa ali kakšnih drugih vzorcev. Tretja stvar, na katero moramo biti pozorni, je, da je knjiga oziroma njene strani dovolj poravnane oz. da strani niso preveč izbočene na sredini knjige. V tem primeru lahko slabo skenira besedilo na notranji strani knjige. Zato držimo liste s prsti na obeh straneh in jih hkrati s prsti rahlo vlečemo narazen in navzdol. Koliko je tega potrebno, je odvisno od vrste in debeline knjige.

Katere so slabe plati? Program Sceye-starter ni v celoti dostopen za uporabnike bralnikov zaslona. Večinsko pa je dostopen in vsekakor dovolj, da lahko povprečen uporabnik opravi vse, kar potrebuje. Druga občasna težava je, da če niso listi knjige dovolj poravnani (v čim bolj vodoraven položaj, kar je težko pri debelih knjigah, ki imajo običajno vezavo oz. so lepljene), včasih slabše dela, ker je list, ki ga skeniramo, preveč valovit in zato skener težje prepozna pravilnost. Zlasti se to pozna pri pretvarjanju skeniranega gradiva v besedilno obliko. Dobro pa je vedeti, da so enake ali še večje težave pri običajnih skenerjih. V programu OCR Iread so pomanjkljivosti sledeče: dogaja se, da včasih manjkajo številke strani iz skenirane knjige. Tabel ne ohrani v dobesedni obliki, ohrani pa besedilo iz tabele (op. lahko nastavimo, da ohrani več stolpcev / toliko, kot jih je v tabeli, ali en stolpec). Grafiki (npr. slik, grafov in podobno) Iread ne zna ohraniti. Čeprav je Iread prvenstveno namenjen pretvorbi slike v besedilo, bi včasih želeli, da bi znal ohraniti slike, na primer grafikone. Kot zadnjo slabost bi omenil, da Iread v avtomatskem načinu včasih kakšno stran slabo pretvori ali zameša vrstni red, ali pa kakšna stran tudi manjka. Proizvajalci pravijo, da te težave ne opazijo, meni pa se je večkrat pojavila. Morda bo z razvojem programa tudi to rešeno. Vsekakor pa je tudi ročni način skeniranja v Ireadu izjemno hiter in povsem upraviči vse dobre plati.

Katere so dobre plati? Na prvem mestu je gotovo hitrost skeniranja, ko se seštejejo vsi učinki (navzgor obrnjena knjiga in zato obračamo le liste, enkratni zajem skeniranega (kot fotografija), samodejne nastavitve (svetlobe, kalibracije, obračanja besedila, obrezovanje odvečnih delov dokumenta), samodejni način (ki omogoča avtomatizirano delo pri večstranskih dokumentih in zlasti knjigah). Dobra plat je tudi majhnost skenerja, ki skupaj z dejstvom, da se napaja preko USB kablo, omogoča delo tako doma kot na terenu, tako za posameznike kot za podjetja. Hrupa ni, kar pomeni, da lahko delamo ob katerikoli uri, kjerkoli, saj nikogar ne moti (npr. v učilnici ali pisarni ob sodelavcih).

Poraba energije je zanemarljiva in naprava ne potrebuje vzdrževanja.

VAŽNO: nakup skenerja vključuje osnovni programski paket, ki omogoča osnovno ročno skeniranje za grafično arhiviranje dokumentov. Lahko pa se dokupi še dve stopnji programskega paketa: prva nadgradnja omogoča poleg prej omenjenega osnovnega ročnega še hitri in avtomatski modul. Druga stopnja nadgradnje vključuje vse prej omenjeno plus OCR program. Žal ta OCR program naj ne bi bil dovolj dostopen za ljudi z okvaro vida. Alternativa temu OCR programu je Iread OCR program (ta je zgoraj opisan), s katerim pa lahko v celoti upravljajo tudi ljudje z okvaro vida. (Opomba: OCR program omogoča istočasno skeniranje in pretvorbo v običajen tekst, ki ga lahko editiramo, lahko pa ga tudi berejo bralniki zaslona)

Informacije o proizvajalcu in nakupu ter kontaktu v Sloveniji

Cena kompleta Iread now je okrog 1.400 eurov. V Sloveniji ga zastopa Miška d.o.o.,
Tel:

05 920 94 50, E-naslov: info@miska.si

Kamero proizvaja Nemško podjetje SCEYE - SilverCreations Software AG:
<http://www.sceye.eu/en/shop/product/41-sceye-5mpixel>,

program Iread OCR pa nemško podjetje HandyTech, ki prodaja komplet (Iread now = SCEYE kamera z osnovnim paketom + OCR program Iread) predstavljen v članku:
<http://handytech.de/produkte.php?produkt=69>

[Na vrh](#)

PAMETNI TELEFONI: Predstavitev aplikacij beležke in raziskovalca

Avtor in sodelavec: *Jožef Gregorc*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljij komentar](#)

V prejšnji številki ste brali o zaganjalniku (začetnem zaslonu v operacijskem sistemu Android) primernemu za slepe iz slovenskih logov, tokrat pa predstavljam beležko (OI Notepad) prav tako za Android.

Beležka: OI Notepad

Značilnost vseh beležk je, da so in MORAJO biti preproste za uporabo in v osnovni izvedbi brez dodatne navlake, ki jo lahko vključimo s pomočjo vtičnikov. Beležka, ki jo tokrat predstavljam, sledi tem zakonitostim.

Aplikacija torej omogoča pisanje, urejanje in branje beležk, njihovo dodajanje/brisanje, preko vtičnikov pa programske zmožnosti še razširimo. Ker temelji na predlogu beležke iz Android SDK, je bilo razmeroma lahko zadovoljiti tudi potrebe »pomožnih« tehnologij (bralniki in povečevalniki zaslona in drugi).

Uporaba

Ob zagonu sta ali so za nas pomembni/e 2+N ikon, pri čemer (N) predstavlja število beležk, ki smo jih že ustvarili. Preostali ikoni predstavljata funkciji Add note (dodaj beležko) in More options (več možnosti).

Ko odpremo pogovorno okno ali obrazec za novo beležko (velja tudi za urejanje obstoječih), imamo na voljo 3 elemente:

Share, More options in polje za urejanje besedila.

Ikona Share nam odpre možnosti deljenja obstoječe beležke v naših priljubljenih socialnih omrežjih, preko modrozobe ali drugih povezav, prek SMS-a/MMS-a in drugih možnosti, ki jih lahko pridobimo z vtičniki.

More options nam prikaže seznam osnovnih operacij, ki jih lahko delamo na obstoječi beležki (razveljavljamo zadnje spremembe, beležko šifriramo, jo shranimo, zberemo, preštejemo besede ali pa spreminjamo globalne nastavitve aplikacije kar znotraj beležke.

Zakaj za: Preprostost uporabe, visoka združljivost s TalkBackom

Zakaj proti: Nezmožnost ali pa zelo omejena zmožnost branja zunanjih beležk (tistih, ki so jih ustvarili drugi programi. Problem je krmarjenje do beležke.

Povzetek

Beležka OI Notepad je namenjena hitrim beležkam, nikakor pa ni za pisanje romanov. Zaradi visoke združljivosti s TalkBackom je primerna tudi za slepe in slabovidne uporabnike, ker omogoča različne teme izgleda. Brezplačno je na voljo na spletni tržnici Google Play na naslovu:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=org.openintents.notepad#?t=W251bGwsMSwxLDIxMiwib3JnLm9wZW5pbmRlbnRzLm5vdGVwYWwQIXQ>.

Raziskovalec: File manager

Ker želim izničiti zgoraj omenjeno slabost, sem po Googlovi tržnici pobrskal za t.i. raziskovalci in se odločil, da sem prilepim File Manager. To je del portfelja podjetja Sand Studio, sicer bolj znanega po izdelku Airdroid, ki vaši napravi z operacijskim sistemom Android omogoči, da dovoli upravljanje z njo preko brezžičnega omrežja iz računalnika.

File Manager je zelo preprost raziskovalec, kljub temu pa ima vse pomembne zmožnosti dela z datotekami in mapami. Tako lahko režemo, kopiramo, lepimo, brišemo in izvajamo še druge funkcije preko kontekstualnega menija. Zaradi tega lahko brez težav pridemo do zelene datoteke, čeprav nas predvajalnik ali pa v našem primeru OI Notepad ne spusti zraven. Aplikacija se nahaja na naslovu:
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sand.file#?t=W251bGwsMSwxLDIxMiwY29tLnNhbmQuZmlsZSJD>

Znova vas vabim k sodelovanju. Že v prejšnji številki sem vas v zadnjih vrsticah povabil k soustvarjanju te rubrike in tokrat poziv ponavljam. Če imate kakršenkoli predlog, vprašanje, željo, katero aplikacijo naj se predstavi, če imate sami kakršnekoli izkušnje s katero od aplikacij za pametne telefone na katerikoli platformi, ste dobrodošli na elektronskih naslovih: rikoss@zveza-slepih.si in na Jozko.gregorc@guest.arnes.si

[Na vrh](#)

NAMIGI IN NASVETI: Učinkovito iskanje z Googlom – sedmič, Odkrijte podvojene datoteke na vašem računalniku

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

75. Učinkovito iskanje z Googlom – sedmič

Pa si oglejmo še nekaj dodatnih priročnih možnosti uporabe brskalnika Google, ki bodo lahko marsikomu prišle zelo prav v vsakdanjem življenju:

Število prebivalcev v državi

Z ukazom `population` bomo zvedeli, koliko prebivalcev ima neka država. Ta ukaz deluje samo, če je Google nastavljen v angleščini.

Primer:

- če nas zanima, koliko prebivalcev ima Angola, bomo vpisali: `population angola`

Glavno mesto države

Z uporabo ukaza `capital` bomo zvedeli, katero je glavno mesto neke države. Ta ukaz deluje samo, če je Google nastavljen v angleščini.

Primer:

- če iščemo, katero je glavno mesto Angole, bomo vpisali: `capital angola`

Dohodek na prebivalca

Včasih nas lahko zanima, kolikšen je bruto družbeni proizvod (BDP) na prebivalca (v angleščini: `GDP`). Ta ukaz deluje samo, če je Google nastavljen v angleščini.

Primer:

- če nas zanima bruto družbeni proizvod na prebivalca v Angoli, bomo vpisali: `gdp angola`

Polmeri in mase nebesnih teles

Z ukazom `r_` nam Google poišče polmer nebesnega telesa, katerega ime (v angleščini) vpišemo (brez presledka) za tem ukazom, za iskanje mase nebesnega telesa pa uporabimo ukaz `m_`.

Primer:

- če iščemo, kolikšen je polmer Marsa, bomo vpisali: `r_mars`

- če iščemo, kolikšna je masa Marsa, bomo vpisali: `m_mars`

Napredno iskanje

Do sedaj smo spoznavali osnovno iskanje z Googlom, ki je zelo preprosto. Tudi spletna stran Googla je zelo preprosta in enostavna: ima le okence za vnos iskalnega niza ter gumb za sprožitev iskanja. V okence vpišemo pravilen ukaz oz. iskalni niz ter sprožimo iskanje s klikom na gumb za iskanje ali preprosto s klikom na tipko Enter.

Če želimo kaj več, si moramo zapomniti Googlove ukaze, ki smo jih do sedaj spoznavali, ali pa si pomagamo s posebnim obrazcem, ki nas sprašuje, kaj želimo in z odgovarjanjem bomo uporabili prave ukaze. Postopek se imenuje napredno iskanje, povezavo do njega najdemo desno ob vnosnem polju. Napredno iskanje je možno tako na angleškem (google.com) kot na slovenskem Googlu (google.si), se pa med sabo razlikujeta. Seveda pa napredno iskanje v angleškem Googlu vsebuje več možnosti kot v slovenskem.

Ukaze oziroma iskalni niz sestavljamo z odgovarjanjem na vprašanja v obrazcu za napredno iskanje.

Povezava: <http://www.google.si/>

Vir: Mislim sem, da obvladam Google, M. Mazzini, 2009

76. Odkrijte podvojene datoteke na vašem računalniku

Na trdih diskih v naših osebnih računalnikih se najde ogromno različnih datotek. Med njimi so tudi takšne, ki so podvojene. Še posebno v primerih, če so podvojene velike datoteke (npr. daljši video), nam po nepotrebnem zasedajo prostor na trdem disku, ki ga lahko celo začne primanjkovati. Tudi v primerih podvojenosti majhnih datotek imamo lahko kdaj težave. Tako npr. se lahko zgodi, da je pri podvojeni datoteki ena delno spremenjena, pa smo pozabili, katera od njiju je prava.

Za iskanje, katere datoteke so podvojene, obstajajo različna programska orodja. Eno od zelo uporabnih je brezplačna različica orodja Duplicate Cleaner, s katero lahko iščemo različne podvojene datoteke (fotografije, glasbene datoteke, videe, filme, dokumente in še mnogo več). Na voljo je sicer tudi plačljiva različica, ki ponuja še nekatere dodatne možnosti, kljub temu pa je za osnovno iskanje podvojenih datotek brezplačna različica povsem dovolj. Aplikacija Duplicate Cleaner je najbolj priljubljena aplikacija za iskanje podvojenih datotek. Brezplačno različico tega programskega orodja najdemo na spletni strani

<http://www.digitalvolcano.co.uk/duplicatecleaner.html>.

Po zagonu aplikacije Duplicate Cleaner lahko pred začetkom iskanja nastavimo določene zahteve, ki niso obvezne. Aplikacija nam v zavihku »Search Criteria« med drugim omogoča, da ji ukažemo, da naj na primer išče podvojenost med samo točno določeno velikimi datotekami (npr. nad 10 MB) ali pa da naj išče podvojenost med datotekami, ki so prišle na naš trdi disk v točno določenem času.

Ko smo omenjene zahteve nastavili oziroma jih izpustili, moramo določiti, kje točno naj aplikacija išče podvojene datoteke. To storimo tako, da najprej kliknemo na zavihek »Scan Location«, nato v levem oknu izberemo, kateri del računalnika oziroma trdega diska naj nam preišče, in za konec kliknemo še na pokončen podolgovat gumb med oknoma, ki nam izbrani del prestavi v desno okno. Do začetka iskanja nas nato loči le še klik na gumb »Scan Now«. Aplikacija nato začne z iskanjem, ki se lahko zavleče tudi več minut.

Ko aplikacija Duplicate Cleaner z iskanjem konča, se nam v zavihku »Duplicate Files« pokažejo vse podvojene datoteke. Vsako najdeno datoteko lahko po želji tudi odpremo in si jo ogledamo (jo izberemo in dvokliknemo oz. kliknemo tipko Enter). Če

želimo duplikate datotek izbrisati, to storimo tako, da jih označimo (obkljukamo okence levo pred imenom datoteke) in jih nato z gumbom »File Removal...«, kjer imamo na izbiro nekaj možnosti, izbrišemo. Izbrišemo lahko samo eno datoteko, lahko pa tudi več. Vendar bodimo pazljivi, da ne izbrišemo dveh enakih naenkrat ali pa takšne, ki se nahaja v kakšni pomembni mapi operacijskega sistema oziroma v kakšnem programskem orodju.

Povezava: [Duplicate Cleaner](#)

Vir: [Računalniške novice](#)

[Na vrh](#)

OGLEASNA DESKA: Test studijskega snemalnika Olympus LS 100, ki je primeren tudi za slepe uporabnike

Avtor: *Jure Srebrovič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Olympus LS 100 je na trgu od februarja 2012. Je studijski snemalnik višje kakovosti, prvi na tržišču, ki omogoča slepim in slabovidnim tudi glasovno upravljanje. Vgrajena ima dva občutljiva usmerjena kondenzatorska mikrofona, ki omogočata kakovostno stereo snemanje, saj je eden na levi strani snemalnika, drugi pa na desni, med njima pa je pravi kot (90 stopinj). To pomeni, da če na primer postavite snemalnik pred sebe na mizo in sedi ena oseba na levi ter druga na desni, boste to potem zelo dobro razločili tudi v posnetku. Osebo z leve boste slišali le na levem zvočniku in osebo iz desne le na desnem. Na spodnji strani snemalnika imamo 2 XLR fantomska vtiča za mikrofone ali instrumente, ki omogočata tudi pomožno 24 ali 48-voltno napajanje, kar se prvenstveno uporablja pri kakovostnih studijskih mikrofoni in tudi nekaterih glasbilih. Na levem robu snemalnika imamo priključke za standardne slušalke in zunanji mikrofona ter pomične gumbe za vklop in izklop ter za vsak kanal posebej za vključitev ali izključitev pomožnega napajanja. Na vrhu levega roba je tudi majhen vrtljiv gumbek za jakost predvajanja, na desnem robu pa najdemo velik vrtljiv gumb, kot na primer pri glasbenih stolpih za jakost snemanja (gain), in režo za Micro SD kartico, velikosti do 64 GB. Vrtljivi gumbek spreminja jakost le v načinu ročnega snemanja (manual recording), pri samodejnem uravnavanju jakosti pa nima vpliva. Sam snemalnik ima 4 GB vgrajenega pomnilnika, snema pa v wav in MP3 formatu, katerih kakovost lahko nastavljamo znotraj vsakega formata posebej. Pri MP3 formatu imamo 128, 256 in 320 kb/s snemanje ter mono, pri wav formatu pa imamo mnogo formatov do 96 kHz. Na sami površini snemalnika imamo na levi strani 3 gumbe v obliki kasetnih gumbov, od katerih je spodnji gumbek meni, srednji za hitro izbiranje snemalnega načina in zgornji za izbiro snemalnih map oziroma home. Snemalnik zaradi svoje kompleksnosti uporablja več snemalnih načinov. To pomeni, da moramo pred snemanjem vedno v menijih izbrati, ali bo snemal preko vgrajenih mikrofona, zunanjega mikrofona, linije ali XLR se pravi studijske naprave. Linijo uporabimo takrat, kadar želimo nekaj posneti bodisi iz radia ali kateregakoli drugega medija, priključek pa se vključi v prostor za zunanji navadni mikrofona na levi strani. Na desni strani sta potem še 2 vrsti dveh okroglih gumbov, od katerih sta zgornja 2 snemanje in stop, spodnji pod snemanjem je za predvajanje, levi pa mislim da stop predvajanja. Na desnem robu snemalnika imamo prav tako kasetne gumbe, katerih funkcije pa nisem preizkušal. Čisto spodaj desno pa je tipka za brisanje datotek. Na sredini snemalnika imamo smerne puščice gor, dol, levo, desno in tipko OK.

Prednosti in slabosti tega snemalnika

Ena od velikih prednosti je vsekakor ta, da snemalnik nima skoraj nič šuma, tudi če uporabljamo ročno nastavljanje jakosti snemanja in damo snemanje do konca. Ima tudi možnost večsteznega snemanja (multi track recording), kar predvsem pride prav producentom in glasbenikom, ki želijo na en kanal posneti na primer bobne in na drugega kitaro. Tudi če imamo ročno uravnavanje jakosti, snemanje pri zmernih jakostih zvoka ni popačeno. Ima tudi uglaševalnik za instrumente in metronom, ki nam drži ritem, če pojemo. Lahko pa uporabimo tudi možnost nasnemavanja

(OverDub), ki nam omogoča, da datoteko, ki smo jo že posneli, podaljšamo, ali pa presnamemo eno čez drugo. Snemalnik ima zelo dober AutoGain, kar je odlično za snemanje kakih gradbišč ali drugih spremenljivih situacij glasnosti snemanega okolja.

Žal ne moremo mimo slabosti, ki pa se vseeno lahko skrijejo pred prednostmi. Ena velika slabost za slepe in slabovidne uporabnike je gotovo ta, da vsi meniji v snemalniku govorno niso podprti. Ko pritisnemo tipko meni, dobimo recording mode setting. In če gremo po zavihkih levo - desno, kaj hitro naletimo na situacije znotraj nekega menija, v katerem snemalnik nič ne pove. Prav tako multi track recording in metronom nista ravno najboljše podprta, čeprav priznavam, da teh dveh možnosti niti nisem kaj dosti testiral. Slabost za vse uporabnike je tudi ta, da v načinu composite na računalniku ne moremo uporabljati snemalnih omejevalnikov (limiterjev) in kompresorjev zvoka, ker je na računalniku vedno tako, da moramo ročno nastavljati snemalni Gain. Upošteva se le izhod snemanja. Prav tako včasih v načinu composite odpove predvajanje zvokov iz računalnika preko diktafona. Morda sem v svojem testu celo pogrešal malo več gaina, saj sem snemalnik Olympus LS 100 primerjal z diktafonom Olympus DM670 in ugotovil, da bi kakšne zelo oddaljene in tihe zvoke (na primer oddaljen petelin, kukavica itd) Olympus DM 670 bolje posnel. Prav tako je za govorjenje preko Skypa bolj primeren diktafon, ker upošteva samodejno uravnavanje jakosti, če je le to vključeno, in malo bolj poudari visoke tone (S-je), kar nam na primer v Skypu pride bolj prav kot, če govorimo s snemalnikom LS 100. Ena od slabosti se mi zdi tudi ta, da snemalnik LS 100 ne uporablja navadnih baterij, temveč Li-ionsko, kakršne so pri mobilnih telefonih. Poraba je precej večja kot pri DM 670, kar je najbrž povezano z možnostjo pomožnega napajanja naprav in toliko več funkcij. Ne vem, če bi baterija pri stalni uporabi zdržala več kot nekaj dni. Za primerjavo DM 670 lahko posname do 20 ur, pri zmerni uporabi pa zdrži brez polnjenja tudi po mesec in več..

Na splošno pa se mi zdi, da je vseeno to vrhunski rešitev za vse slepe in slabovidne, studijske mojstre ali uporabnike, ki to še želijo postati, a jim do zdaj taka tehnika ni bila dostopna.

Meniji snemalnika

Meniji snemalnika so narejeni tako, da se lahko med njimi sprehajamo s puščico gor in dol, v naslednji sklop pa lahko gremo tudi s puščicami levo in desno. Ko na primer pridemo v recording menu in ga potrdimo dobimo mic gain settings, mic sensitivity setting, input select setting in drugo. In znotraj vsakega od teh menijev moramo izbrati, ali bomo spreminjali nastavitve za vgrajene mikrofone, linijo, XLR ali zunanje mikrofone. V nekaterih podmenijih določenih nastavitve diktafon, kot že rečeno, preprosto ne govori in te podrobnosti se bo pač vsak uporabnik moral naučiti na pamet, ampak tega na srečo ni veliko. Drugače pa ima sam snemalnik zelo dober vgrajen zvočnik, ki omogoča dober pregled tako nad meniji, kot tudi posnetimi posnetki. Meniji imajo sicer le 3 jezike, med katerimi seveda ni slovenščine, ampak to je tudi pričakovano, saj gre za studijsko napravo, ki jo uporabljajo zgolj producenti in glasbeniki. Glasovni vodič je posnela ista oseba kot pri Olympusu DM 670. Nekateri izkušeni uporabniki so testirali tudi predhodne modele studijskih snemalnikov, ki pa niso imeli ne glasovnega upravljanja niti možnosti za fantomske naprave. Eden takih je bil na primer Olympus LS 11.

Testiranje snemalnika

Priznati sicer moram, da sem se pred testiranjem vprašal, kako je mogoče, da Olympus DM 670 stane le 190 eur, LS 11 pa kar 470. A, ko sem ga dokončno preizkusil, sem videl, da se kakovost težko primerja. V času svojega testiranja sem ga odnesel v Maribor na medobčinsko društvo slepih in slabovidnih in istočasno sem tja odnesel tudi Olympus DM 670. Z obema hkrati sem potem snemal tekmo namiznega tenisa za slepe in ugotovil bistveno razliko. Posnetek iz Olympusa DM 670 je imel pri govoru sodnika precej odmeva, ker je velik prostor. Prav tako se je Showdown žogica slišala z odmevom. Na posnetku pri LS 100 pa odmeva skoraj da ni bilo, besede sodnika so bile razločne in tudi žogica se zelo lepo razbere, ko potuje iz leve proti desni strani mize. Prav tako sem Olympus LS 11 testiral na ulici in tudi tam se promet zelo lepo razbere. Edino, kar me je pri snemanju motilo, je to, da če govorimo preveč blizu mikrofonskih, zelo popači glas, na primer črko P. Nima namreč niti pop killerja, niti mehanizma proti vetru. Za snemanje v prostorih in studijih pa je seveda zelo dober. Ta snemalnik, kot že rečeno, uporabljajo predvsem radijske hiše in studiji, ker pa ima glasovno upravljanje, pa je seveda zelo primeren tudi za slepe in slabovidne uporabnike. Snemalnik je sicer veliko večji od diktafona DM 670, vendar se ga vseeno da spraviti v malce večji žep. Vsem, ki se kakorkoli ukvarjate z zvočnimi zadevami, vsekakor priporočam vsaj testiranje, če že ne nabavo tega vrhunsko dograjenega snemalnika. Snemalnik v redni ceni stane 470 eur, dobiti pa se ga da tudi ceneje. Nabavite in ogledate pa si ga lahko v podjetju PBC Ljubljana.

[Na vrh](#)

NOVIČKE: Espeak za slovenski jezik se izboljšuje, Projekt AC train doživel svoj zaključek, srečanje nekdanjih učencev in učiteljev Zavoda za slepo in slabovidno mladino

Avtor in sodelavec: *Jure Srebrovič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Espeak za slovenski jezik se izboljšuje:

Preteklo zimo sem uspel tesneje stopiti v stik s avtorjem programa Jonathanom Duddingtonom. S sodelovanjem sva uspela govorno sintezo Espeak v slovenščini precej izboljšati. Novosti novejše slovenske izdaje Espeaka so:

- Razlikovanje med zaprtim in odprtim o-jem
- Pravilno naglaševanje besed, na primer pomoč, beseda itd.
- Pravilna izgovorjava črke mehki č ć v besedah in izboljššan zaprti e.
- Polglasnik na besedah: peter, veter, sem itd.
- Odpravljenih je bilo kar nekaj osnovnih napak, ki so obstajale v starejši različici slovenskega Espeaka. Novi Espeak lahko preizkusite samostojno na povezavi:

<http://espeak.sourceforge.net/test/latest.html>

Sintezo pa lahko preprosto dobite skupaj z najnovejšim bralnikom zaslona NVDA 2013.1, ki je prav tako s slovenskim prevodom izšel 18.5.2013. NVDA lahko prenesete iz povezave:

<http://www.nvda-project.org>

Seveda ima Espeak še kar nekaj napak in nekatere od njih, računam, da bomo lahko odpravili. Vsega pa se zaradi mojega pomanjkljivega znanja žal ne bo dalo popraviti. Spremljajte Espeakovo sourceforge stran večkrat, saj se spremembe na slovenskem jeziku še vedno delajo. Novi NVDA 2013.1 pa ima poleg novejšega Espeaka največjo novost povsem prenovljeno navigacijo na tipkovnici za prenosnike. Kakšna je ta navigacija, sam nisem preizkušal, nas pa NVDA ob prvem zagonu po namestitvi ali izdelavi prenosne različice opozori, da so novosti.

Vir: Jure Srebrovič

Projekt AC train doživel svoj zaključek

AC train je dostopno video-interaktivno usposabljanje na daljavo. Projekt so izvajali od 1.1.2010 do 31.3.2013. Projekt je potekal v petih delovnih paketih: Projektni management, Razvoj inovativnega IKT-podprtega usposabljanja, Pilotna usposabljanja, Promocijska kampanja in Diseminacijski načrt projekta ter Evalvacijski načrt. V projektu so sodelovali strokovnjaki iz: Slovenije, Avstrije, Italije in Grčije s področij: izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja in socialnega vključevanja slepih, slabovidnih, gluhih in naglušnih ter s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter razvili inovativno IKT podprto usposabljanje "Proteus" na povezavi:

<http://proteus.see-hear-touch.com>

Stran je prilagojena vsem osebam s posebnimi potrebami, torej slepim, slabovidnim, gluhih in naglušnih osebam. V 3 letih trajanja projekta so uresničili vseh 21 zelenih

ciljev. Opravili so 5 partnerskih sestankov v: Mariboru, Patrasu, Torinu, Linzu in Ljubljani. Realizirali so Razvoj učnega načrta v oblikovanju keramike ter pripadajočih prilagoditev za slepe, slabovidne, gluhe in naglušne v petih evropskih jezikih (slovenski, angleški, nemški, italijanski in grški) in štirih evropskih znakovnih jezikih (slovenski, avstrijski, italijanski in grški), Vse to so združili v interaktivno IKT-podprto usposabljanje Proteus. Izvedli so še mnogo stvari, objavljenih tudi na zgoraj navedeni strani. Tovrsten razvoj se je namreč izkazal za izjemno pogumno in zahtevno nalogo, saj so iskali rešitve, ki bi odgovorile na izrazito nasprotujoče potrebe ciljnih skupin, kot so slepi in slabovidni ter gluhi in naglušni. Njihovo delo so ves čas spremljali in evalvirali posamezniki iz teh ciljnih skupin ter jim tako omogočili neposredno izkušnjo in povratno informacijo. Več o projektu si lahko preberete na povezavah:

<http://www.see-hear-touch.com>, www.epr.eu in www.easpd.eu)

Vir: AC train

Srečanje nekdanjih učencev in učiteljev Zavoda za slepo in slabovidno mladino:

V soboto 25.5.2013 smo se nekateri nekdanji učenci in učitelji podali v Ljubljano na Zavod za slepo in slabovidno mladino. Najprej smo bili v zavodu deležni toplega sprejema, nakar smo odkorakali proti gimnaziji Vič, kjer je bila proslava. Potekala je v znamenju lepih spominov. Glasbeno jo je povezoval pevski zbor Ljubljanskega društva Pol ducata. Dobrodelna nota te proslave pa je bila knjiga Zdravka Zupančiča z naslovom Znamenja pod kožo. Nekateri člani smo jo že poznali v elektronski izdaji pod naslovom Zavodske zgodbice. Kot sem kasneje izvedel, je bila ta knjiga najprej objavljena v posameznih zgodbicah na Radiu Slovenija, kasneje pa je v otroških revijah izšla že pred leti. Predvidevam, da pod naslovom Zavodske zgodbice. Zdaj pa je po 30 letih knjiga doživela drugo izdajo in nosi naslov Znamenja pod kožo. Stala je 15 evrov, izkupiček od prodaje pa bo šel za nakup licenc za programe računalnikov v zavodu. Zdravko Zupančič je še posebej ponosen na to, da je knjiga doživela tudi angleško različico, s katero je odpotoval v New York. Angleška izdaja nosi naslov Marks under the Skin. Po proslavi smo se vrnil nazaj na zavod, kjer smo imeli kosilo, nato pa smo se v zavodski dvorani lahko prosto pogovarjali ali pa si ogledovali zavod po dolgem in počez. Večina učencev, ki so prišli na srečanje, je bila srednjih let, nekaj pa nas je bilo tudi mlajših ali starejših.

Vir: Jure Srebrovič

[Na vrh](#)

© 2002-2013, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)